

POSTANOWIENIE

Dnia 29 października 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek

w sprawie **G. B.**,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej, na posiedzeniu w dniu 29 października 2025 r.,
wniosku obrońcy skazanego o wyłączenie SSN Stanisława Stankiewicza od udziału
w rozpoznaniu wniosku o wyłączenie SSN Ryszarda Witkowskiego od udziału w
rozpoznaniu sprawy V KK 149/25,
na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. i art. 42 § 1 i 4 k.p.k.,

p o s t a n o w i ł

**wyłączyć SSN Stanisława Stankiewicza od udziału w rozpoznaniu
wniosku o wyłączenie SSN Ryszarda Witkowskiego od udziału w
rozpoznaniu sprawy V KK 149/25.**

UZASADNIENIE

Na skutek kasacji obrońcy G. B. przed Sądem Najwyższym zawisła sprawa tego skazanego, zarejestrowana pod sygn. akt V KK 149/25.

Aktualnie sprawa ta jest przydzielona do rozpoznania SSN Ryszardowi Witkowskiemu. Pismem z dnia 29 maja 2025 r. obrońca skazanego wniósł o wyłączenie tego Sędziego od udziału w rozpoznaniu sprawy kasacyjnej. Obecnie, wniosek ten został przydzielony do rozpoznania SSN Stanisławowi Stankiewiczowi.

Pismem z dnia 24 września 2025 r. obrońca wystąpił z wnioskiem o wyłączenie SSN Stanisława Stankiewicza od udziału w rozpoznaniu wniosku o wyłączenie SSN Ryszarda Witkowskiego od udziału w rozpoznaniu sprawy V KK 149/25. W uzasadnieniu wniosku podał, że SSN Stanisław Stankiewicz został

powołany do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego w tej samej, wadliwej procedurze co SSN Ryszard Witkowski, co wskazuje na brak jego instytucjonalnej bezstronności – tj. na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3; dalej: ustawa nowelizująca KRS). Obrońca powołał stosowne orzecznictwo krajowe i międzynarodowe w tym przedmiocie, wskazując, że orzekanie przez Sąd Najwyższy z udziałem SSN Stanisława Stankiewicza skutkowałoby uchybieniem z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., jak również naruszeniem konwencyjnego i unijnego standardu prawa do sądu i rzetelnego procesu. Obrońca wskazał również na zagrożenie dla naruszenia zasady *nemo iudex in causa sua*, albowiem SSN Stanisław Stankiewicz miałby rozpoznać wniosek o wyłączenie SSN Ryszarda Witkowskiego oparty na okolicznościach, które dotyczą go w tożsamym stopniu.

Pierwotnie wniosek o wyłączenie SSN Stanisława Stankiewicza od udziału w rozpoznaniu wniosku o wyłączenie SSN Ryszarda Witkowskiego od udziału w rozpoznaniu sprawy kasacyjnej został przydzielony SSN Małgorzacie Bednarek, jednak sędzia ta została wyłączona od jego rozpoznania postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 17 października 2025 r., V KK 149/25 [KRI 1287].

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek okazał się zasadny.

Wyjść należy od przypomnienia, że zgodnie z uchwałą składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2023 r., I KZP 22/22 (OSNK 2023, z. 8, poz. 37), której nadano moc zasady prawnej, pojęcie „sprawy”, o jakim mowa w art. 40 i 41 § 1 k.p.k. odnosi się zarówno do sprawy głównej, rozumianej jako orzekanie w głównym przedmiocie procesu, jak również postępowań incydentalnych, w tym takich, które mają miejsce w ramach sprawy głównej. Dlatego też dopuszczalne jest rozpoznanie niniejszego wniosku obrońcy.

Wniosek należało uwzględnić z uwagi na konieczność zapewnienia stronie postępowania karnego dostępu do niezależnego i bezstronnego sądu, ustanowionego ustawą. Sąd Najwyższy, na podstawie art. 87 § 1 ustawy o SN, pozostaje związany uchwałą połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/2020 (OSNK 2020, z. 2, poz. 7), gdzie stwierdzono, że:

„nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. [...] zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3)”. Cytowana uchwała ma moc zasady prawnej, co oznacza, że jest nią związany każdy skład Sądu Najwyższego. Wynikającego z uchwały połączonych Izb stanu rzeczy nie zmieniło orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r. (sygn. akt U 2/20, OTK-A 2020, poz. 61; Dz. U. 2020, poz. 376). Argumenty na rzecz tej tezy zostały obszernie zreferowane m.in.: w postanowieniach Sądu Najwyższego: z dnia 23 listopada 2022 r. I KO 79/21 i I KO 80/21; z dnia 18 stycznia 2023 r., IV KZ 59/21; z dnia 6 lipca 2023 r., IV KO 14/23; czy w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 17 maja 2023 r., V KK 17/23, a Sąd Najwyższy orzekający w tej sprawie je podziela.

Stanowisko zawarte w uchwale połączonych Izb Sądu Najwyższego zostało następnie potwierdzone w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r. I KZP 2/22 (OSNK 2022, z. 6, poz. 22). Jest ono także aprobowane w kolejnych orzeczeniach (por. m.in. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 2022 r., III PZP 1/22, OSNP 2022, z. 10, poz. 95; postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 13 października 2021 r., II KO 30/21; z dnia 19 stycznia 2023 r., I KK 240/22; z dnia 14 stycznia 2025 r., III KK 436/24; z dnia 15 stycznia 2025 r., I KO 127/24; z dnia 17 stycznia 2025 r., IV KK 458/24; wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 21 lutego 2024 r., II KK 627/23; z dnia 18 grudnia 2024 r., II KO 84/24; z dnia 16 stycznia 2025 r., II KK 322/24).

Ponadto, zgodnie z wyrokiem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 22 lipca 2021 r. w sprawie *Reczkowicz przeciwko Polsce* (skarga nr 43447/19), interpretującym standard „niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą”, udział w procesie powoływania sędziów Krajowej Rady Sądownictwa w składzie ukształtowanym w ww. trybie (w efekcie czego organ ten nie był niezależny od władzy wykonawczej i ustawodawczej) powoduje, że sąd z udziałem tak powołanego sędziego nie stanowi w konkretnej sprawie niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC (pkt

284 – szerzej w tym zakresie m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2021 r., I KZ 29/21; stanowisko potwierdzone także w wyroku ETPC z dnia 8 listopada 2021 r., *Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce*, skargi nr 49868/19 i 57511/19, wyroku ETPC z dnia 3 lutego 2022 r., *Advance Pharma Sp. z o.o. przeciwko Polsce*, skarga nr 1469/20 oraz wyroku pilotażowym ETPC z dnia 23 listopada 2023 r., *Wałęsa przeciwko Polsce*, skarga nr 50849/21).

Nie można także tracić z pola widzenia, że SSN Stanisław Stankiewicz miałby rozpoznać wniosek o wyłączenie SSN Ryszarda Witkowskiego, który został oparty na podstawach odnoszących się do niego w takim samym stopniu, jak do sędziego, którego dotyczy wniosek o wyłączenie od udziału w rozpoznaniu sprawy kasacyjnej. Jest to zatem sytuacja godząca w sedno zakazu *nemo iudex in causa sua*.

Podsumowując, przede wszystkim celem zapewnienia skazanemu dostępu do sądu niezależnego, bezstronnego, ustanowionego ustawą w rozumieniu konstytucyjnym i konwencyjnym, należało wyłączyć SSN Stanisława Stankiewicza od rozpoznania wniosku obrońcy o wyłączenie SSN Ryszarda Witkowskiego od rozpoznania kasacji wniesionej przez tegoż obrońcę.

Mając na uwadze powyższe, należało orzec jak w części dyspozytywnej postanowienia.

[J.J.]

[r.g.]